

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Epistolarvm [epistolarum] D. Philippi Melanchthonis Farrago

Melanchthon, Philipp

Basileae, 1565

VD16 -M3220

Instructio pro Casp. Steinbach ministro uerbi, ad expeditione Turcica 1542

[urn:nbn:de:bsz:31-312770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-312770)

de, prudentia & doctrina præditi consuetudinem expetas. Habet Patavij amicum Damianū, ad quē proficisci decrevit. Hunc talē esse virū scito, ut ne minē usquā ei prælaturus sis. Nec tibi Hieronymus erit oneri. *Quæso ut respondeas. Die Palmarū, 35.*
Instructio pro Casp. Steinbach ministro uerbi, ad expeditionē Turcicā 1542.

Quoniam proficiscitur commissione Reipublicæ Argentinensis, quæ Euangelio nomen dedit, cū alijs protestantibus: Prima cura sit, ut ipse præco uerbi, & qui sub uexillo Argentinensi militans, doctrinam seruatoris Dei ornēt in omnibus. Secundo, concionator ornabit, si firmus fuerit in sermone sano, conuersatione irreprehensibili, dilectione, spiritu, fide, puritate. Subiecti uexillo Argentinensi ornabunt, si doctrinæ Ioannis (Ne quē concutiatis, ne ue calumniemini, et contenti estote stipēdijs uestris) paruerint: tum in terra amicorū, tum in hostium agris obtemperarint capitaneis, ac huius legatis, item uexilliferis: qui uiri sunt ueritatis ac honestatis amantissimi. Casparus etiā concionator iam nominatis se iungat, illorum sodalitate intersit, quos & patronos & tutores habebit: horum consilio & deliberatione, quando & quoties putat utile, et edificaturū uerbū, cohortationē habeat, maxime diebus Dominicis. *Quarta: ne uerò cōciones sacrosancti Euangelij cōtemptui habēantur,*

beantur, curet ne sint nimium prolixæ, aut nimis.
 Quinta: ita poterit proxima Dominica Canente
 in Bischoffen concione sacra auspiciari profectio-
 nem, petatur locus in templo, qui non denegabitur,
 quando Dominus à Bitsch suos nostris iunget. Sex-
 ta: quomā uerò fidelem & prudentē oportet esse
 dispensatorē mysteriorū Dei in tam promiscuo
 auditorio: uideat diligenter cōcionator, ceu bonus
 paterfamilias, ut illis demensum det etiam in tem-
 pore. Maior pars lanceatorū sine Deo, sine Chri-
 sto, sine timore Dei, et sine poenitētia uiuit. Igitur
 à gradib. uitæ impiæ, qui sunt uanitas, mētis obe-
 nebratio, excæcatio cordis et indolentia (quæ est
 ein uerrucht lebē) diligētissimè dehortetur eos, et
 obtestetur ut Christū audiāt, discāt: deponāt uete-
 rē hominē, et induātur nouo, si uelint cōtra hostes
 Christiani nominis feliciter pugnare, memores ar-
 mature Dei, ad Ephesios ultimo. Septima: est qui-
 dem tota Biblia epistola omnipotētis Dei, ad crea-
 turā suā: quo in munere & milites pro patria pu-
 gnantes collocare libet. In Euangelio & in Paulo
 nusquā nō occurrūt argumēta copiosa, quib. cōcio-
 nator bellicus militē maclationi destinātū ab impu-
 ritate uitæ, mētione uitæ æternæ, resurrectionis et
 iudicij reuocare possit ad respiciētiā et timorē
 Domini. Oclaua: Articuli fidei, decē præcepta, ora-
 tio Dominica, primū locū habeāt in concionibus,

quæ de re Lutheri sermo die heerpredig meminisse.
 Nona: Cum exercitus imperij Bude, aut alibi con-
 fluxerit, concionator Casparus se iungat Euange-
 licis concionatoribus, quos haud dubie Saxo, Land-
 grauius, & alij principes ac ciuitatum protestan-
 tes cum suis mittent. Cum ijs placide, mansuete &
 modeste conuerfetur, colloquia misceat, quæ ad æ-
 dificationem faciunt: à curiosis questionibus absti-
 neat, ne nomē nostræ ciuitatis propter ipsum ma-
 le audiat. Neq; sit immemor articuli, quem com-
 mitia Spirensia statuerunt, de concionatoribus u-
 triusq; partis. Quid, quouis tempore & cum fru-
 ctu, ac apud quos aliter fieri possit ac debeat, ani-
 maduertet.

De cœna Dominica in bello administranda.

Decima: magnū est Christi carne pasci, et Chri-
 sti sanguine potari: item ad hæc sacra mysteria, cū
 solum purificati debeant admitti, cauissimè cir-
 cumspiciendum est, ne quosuis ad Dominicā men-
 sam admittat in tane a colluue hominum, ne sanctū
 detur canibus, et margaritæ proiciamur ante por-
 cos. Si fortè conflatus cum Turca habendus est,
 instet, ut parati sint animi aliquot concionibus ad
 uerum usum cœnæ Dominicæ. Non uerò admit-
 tamur promiscuè ad eucharistiam, nisi de quorum
 fide in doctrina Christi & fide constet: qui enim
 indignè sumunt, sibi propriū iudicium accersunt.

Et

Et inhonorant sacramentum, non tantum indignè accedentes, sed & indignè administrantes. Hic vero opus fuerit simplici prudentia, & prudenti simplicitate. Aliter autem agendum est cum rudibus & cum uulgo, aliter cum ijs qui in fide Christi eruditi sunt. Undecima: ut decorum suum seruet minister uerbi & præco Euangelij: ac ut ita maiori autoritate habeatur apud insulsum militem, nihil agat uulgarium aut sordidorum officiorum, unde se contemptui exponat: nisi summa necessitas, quæ legem nõ habet, exposcat. Habebitur enim in precio à capitaneis, uexillifero & legato, nisi ipsemet se nihili faciat.

De historia belli.

Duodecima: quòd ad consignandam futuri belli Turcici historiam attinet, paret capellanus diaria, & consignet quicquid singulis diebus agatur: & communicet cum ijs, qui in similibus argumentis se exercent. satis enim ocij habebit. Vbi dominus Zebaoth successum dederit, ut in uetustas Hungariae, Thraciæ, Græciæ bibliothecas uenerint, atque adeò in Constantinopolim, curet modis omnibus, ne optimis libris damnum inferatur: in quos alioqui stolidus miles sine iudicio seure solet. cuius rei ingentem iacturam in seditione agrorum (in der auffrur der Bauern) tulit nostra Germania. Decimatertia: tandem non obliuiscatur D.

K 5 Casspa

Casparus, dicti Ambrosij, qui dicit: Dolere poterō;
flere poterō, gemere poterō aduersus arma, mili-
tes, Gotthos, lachrymæ quoq; meæ arma sunt. talia
enim murimenta sum sacerdotum: aliter non de-
beo, nec possum resistere. Dominus custodiat
introitum & exitum, Amen. Argentine.

D. Casparus Hedio subscripsit: Et Gerbe-
lius precatur tibi felicissimam pro-
fectionem.

Deprecatio.

Charissime pater. Etsi magno in dolore sum
propter indignationem tuam: teq; oro propter
Deum, ne paternam beneuolentiam erga me de-
ponas: tamen si coram spectator esses totius uitæ
meæ, minus sperarem fore offensionis. Certè ui-
tam amittere malletm, quàm tuam beneuolentiam.
Illa etiam quæ de uestibus scribis, non me iubente
acciderunt: & deinceps ero cautior, & cura-
bo ne tui aut aliorum honestorum oculi offendan-
tur. Scio me & propter mandatam Dei, & pro-
pter ordinem naturæ, debere obedientiam & re-
uerentiam parentibus. Tibi autem eo plus debeo;
quia multo maiora beneficia à te accipio, quàm
alij filij à suis parentibus. Eximia liberalitate præ-
bes mihi sumptus ad optima doctrine studia co-
lenda, meq; curas ordine & roctè erudiri in ijs di-
sciplinis,